

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3CdoR/2/2023
Identifikačné číslo spisu: 3721202185
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:3721202185.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa E. G., narodeného I., zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Kubovičovou, Považská Bystrica, Tatranská 300/8 a toho, o koho spôsobilosti na právne úkony sa koná H. G., narodenej I., zastúpenej procesným opatrovníkom Mesto Považská Bystrica, za účasti H. G. narodenej A. zastúpenej advokátom Mgr. Pavlom Dudíkom, Trenčín, Jilemnického 2, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, pôvodne vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 12Ps/5/2021, o dovolaní účastníčky H. G. ml. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 29. marca 2023 sp. zn. 5CoP/8/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) (v poradí druhým) rozsudkom z 12. októbra 2022 č. k. 12Ps/5/2021-177 obmedzil H. G., narodenú I.X. na spôsobilosti na právne úkony v rozsahu vymedzenom v písomnom vyhotovení rozsudku (výrok I.); ustanovil jej za opatrovníka navrhovateľa (výrok II.); rozhodol, že oprávnením a povinnosťou opatrovníka je starať sa o jej hnutel'ny a nehnuteľný majetok, preberať za ňu dôchodok, zastupovať ju pred finančnými a peňažnými ústavami, nebankovými subjektmi, súdmi, orgánmi štátnej správy a samosprávy tak, aby neutrpela žiadnu ujmu na svojich právach (výrok III.); rozhodol, že úkony presahujúce rámec bežnej veci podliehajú schváleniu súdom (výrok IV.); uložil ustanovenému opatrovníkovi povinnosť dvakrát do roka podávať súdu správu o hospodárení s majetkom opatrovankyne a správy o opatrovankyni (výrok V.) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, a že trovy dôkazov v tomto konaní platí štát (výroky VI. a VII.).

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil v zmysle § 8 ods. 1 a 2, § 10 ods. 2 a § 27 ods. 2 zákona č. 40/1964 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 231 písm. a), § 248 ods. 1 a 2, § 272, § 274 ods. 2 a § 275 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) tým, že v danej veci

mal súd na základe vykonaného dokazovania, najmä zo znaleckého posudku H. A. D. č. I. z 21. októbra 2021 nepochybne preukázané, že H. G., narodená I. (ďalej aj „H. G. st.“) trpí duševnou poruchou, a to Alzheimerovou demenciou - zmiešaným typom- ťažkého stupňa, táto duševná porucha je trvalého charakteru a nie je vyliečiteľná. Vzhľadom na uvedené súd dospel k záveru, že sú splnené zákonom stanovené podmienky ustanovenia § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony H. G. st. v rozsahu ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. Súd prvej inštancie zároveň v zmysle § 248 CMP v spojení s § 272 CMP rozhodol aj o ustanovení opatrovníka obmedzovanej tak, že za opatrovníka ustanovil jej syna E. G., ktorý s ustanovením za opatrovníka súhlasil. Syn bude vykonávať opatrovníka v rozsahu, v ktorom bola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony.

1.2. Navrhovateľ ako aj sestra navrhovateľa - účastníčka konania H. G. narodená I. (ďalej aj „H. G. ml.“) mali záujem stať sa hmotnoprávnym opatrovníkom svojej matky. Súd mal v konaní za preukázané, že navrhovateľ matke poskytuje už dlhé roky osobnú starostlivosť, tejto starostlivosti prispôbil a podriadil celý svoj osobný život, s matkou žije nepretržite takmer celý život v spoločnej domácnosti, kde je matka zvyknutá, matka je na neho naviazaná, v konaní nebolo preukázané, že navrhovateľ ju chce dať do zariadenia sociálnych služieb, naopak chce sa o matku osobne starať, na čas, keď je v práci, zabezpečil matke opatrovateľky, tento systém starostlivosti funguje už niekoľko rokov. V konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by sa o matku nedokázal postarať či už sám alebo prostredníctvom osôb, ktoré za týmto účelom zabezpečil, prípadne, že by sa o matku zle staral. Riadna a obetavá starostlivosť bola potvrdená i výsluchom samotnej opatrovateľky a susedy. Ani procesný opatrovník, ktorý zabezpečuje opatrovateľskú službu, vykonal miestne šetrenie a neohlásene navštívil domácnosť navrhovateľa, nezistil žiadne pochybenia v starostlivosti navrhovateľa o svoju matku. Toto napokon nezistil ani súd počas vzhliadnutia obmedzovanej v domácnosti navrhovateľa. R. tiež poukazuje na vyjadrenie znalca v tom smere, že je potrebné, aby matka navrhovateľa zostala v prostredí, ktoré je pre ňu známe, a na ktoré je zvyknutá.

1.3. Sestra navrhovateľa neuviedla žiadne zásadné skutočnosti, ktoré by vzbudzovali obavu, že navrhovateľ nie je schopný sa o matku náležite postarať. Poukázala na to, ako sa navrhovateľ o matku zle stará, že matka chodí v tom istom oblečení, špinavá, má modriny. Ani jedno tvrdenie však nebolo podložené, preukázané, naopak tieto tvrdenia boli vyvrátené výsluchom svedkýň a procesnej opatrovníčky, miestnym šetrením, návštevou domácnosti či už procesným opatrovníkom alebo súdom. Pokiaľ účastníčka konania predložila fotografie, na ktorých má obmedzovaná modriny, toto vysvetlil tak navrhovateľ, svedkyňa H., ale i lekár a to tak, že tieto môžu vzniknúť pri potrebnej manipulácii s obmedzovanou. Rovnako podľa názoru súdu prvej inštancie o zlej starostlivosti nesvedčí skutočnosť, že navrhovateľ má v chladničke dve pívá, táto skutočnosť nepreukazuje, že navrhovateľ v nadmernej miere požíva alkoholické nápoje. Taktiež nie je relevantné ani tvrdenie, že zdravotný stav obmedzovanej sa zhoršil, a to práve v dôsledku starostlivosti navrhovateľa, pričom v čase keď obmedzovaná bola u svojej dcéry, jej zdravotný stav bol dobrý. Je bežné, že zdravotný stav starších osôb sa postupom času stále zhoršuje, nemožno očakávať, že u osoby vo veku obmedzovanej sa bude zdravotný stav zlepšovať, a to najmä za situácie, keď je vážne chorá a okrem psychiatrických diagnóz má i ďalšie. Opätovne v tomto smere súd prvej inštancie poukazuje aj na vyjadrenie znalca. Súd prvej inštancie nespochybnil skutočnosť, že by sa dcéra obmedzovanej nedokázala o matku postarať, resp. že sa o ňu v minulosti riadne nestarala ani to, že matku má skutočne rada, rovnako ako matka ju, ale opätovne poukazuje najmä na vyjadrenie znalca, kedy staršia osoba a hlavne osoba so zdravotným stavom obmedzovanej by mala zostať v prostredí, ktoré jej je dôverne známe, na ktoré je zvyknutá, a to je práve domácnosť navrhovateľa.

1.4. Účastníčka konania H. G. ml. žiadala o doplnenie dokazovania výsluchom svedkov - sociálnych pracovníčok ÚPSVaR PB, ktoré vykonávali šetrenie v domácnosti v čase, keď sa ona o matku starala a výsluchom taxikára zo spoločnosti GLOBTRANS, ktorý ju s matkou viezol na vyšetrenie do nemocnice a môže potvrdiť, že matka bola pri nej kľudná. Súd prvej inštancie však jej návrh na doplnenie dokazovania zamietol, nakoľko preukázanie uvedených skutočností nepovažoval za potrebné k svojmu rozhodnutiu. Súd prvej inštancie pripúšťa, že matka účastníkov konania má svoje svetlé chvíľky, o čom mal súd možnosť presvedčiť sa aj počas jej vzhliadnutia, no tieto momenty môžu nastať tak v prítomnosti navrhovateľa ako aj v prítomnosti sestry navrhovateľa a nesvedčia o tom, že ten, v ktorého prítomnosti takéto svetlé chvíľky nastali, sa o matku stará lepšie ako druhý súrodenec. Uvedené

skutočnosti potvrdil i sám znalec na pojednávaní.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“), na odvolanie účastníčky H. G. ml., (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom z 29. marca 2023 sp. zn. 5CoP/8/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd uviedol, že s poukazom na vykonané dokazovanie pred súdom prvej inštancie, bolo v záujme ochrany H. G. st., aby jej bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony v takom rozsahu, v akom rozhodol súd prvej inštancie vo výrokoch napadnutého rozsudku. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie vykonal všetky potrebné dokazovania na zistenie okruhu osôb blízkych obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony a následne dôsledne aj zvažoval osobu opatrovníka tak, aby táto spĺňala všetky zákonné predpoklady pre výkon funkcie opatrovníka v záujme obmedzenej osoby. Navrhovateľ, syn posudzovanej osoby, navrhol sám seba za opatrovníka svojej matky, pričom účastníčka konania H. G. ml. nesúhlasila s daným návrhom a žiadala seba ustanoviť za opatrovníka matky. Odvolací súd sa stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie o ustanovení opatrovníka v osobe navrhovateľa, ktorý tak je zákonným zástupcom svojej matky a to aj s poukazom na to, že navrhovateľ počas celého konania navrhoval, aby v prípade rozhodnutia o obmedzení spôsobilosti na právne úkony dotknutej osoby (matky) bol ustanovený za jej opatrovníka. V uvedenom prípade boli splnené všetky zákonné predpoklady na ustanovenie navrhovateľa za opatrovníka. Splnenie osobnostných a morálnych predpokladov u navrhovateľa na vykonávanie funkcie opatrovníka konštatovala aj prokurátorka Okresnej prokuratúry Považská Bystrica. Na strane navrhovateľa neboli zistené žiadne skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že nebude ochraňovať záujmy svojej matky riadne resp. nebol zistený žiaden konflikt záujmov medzi opatrovníkom a osobou, v prospech ktorej bude opatrovníctvo vykonávať. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané odvolateľkou namietané konanie navrhovateľa o tom, že by matke nezabezpečoval riadnu starostlivosť, nezaujímal sa o ňu a nadmerne užíval alkoholické nápoje. Zabezpečovanie riadnej starostlivosti o obmedzovanú zo strany navrhovateľa bolo konštatované procesným opatrovníkom v rámci miestneho šetrenia, ktorý nezistil žiadne nedostatky v domácnosti navrhovateľa, žiadne zanedbanie starostlivosti, pričom obmedzovaná má zabezpečenú riadnu starostlivosť cez opatrovateľku, keď je navrhovateľ v práci a po práci zabezpečuje starostlivosť výlučne navrhovateľ. Domácnosť navrhovateľa je čistá, prispôbena potrebám matky a je pre ňu vhodným prostredím. Závery o splnení predpokladov na ustanovenie navrhovateľa za opatrovníka obmedzovanej (matke) a jeho príkladnú, riadnu starostlivosť o matku, podporila aj svedkyňa U., opatrovateľka obmedzovanej, ktorá starostlivosť navrhovateľa o svoju matku označila za výbornú. Navrhovateľ svojej matke varí, perie, žehlí, umýva ju, chodí na nákupy. Odvolateľkou namietaná skutočnosť, že navrhovateľ každý deň požíva alkoholické nápoje, nebola preukázaná svedeckými výpoveďami, ani v rámci vykonaného šetrenia v domácnosti navrhovateľa.

2.2. Súdom prvej inštancie prijatý záver o ustanovení navrhovateľa za opatrovníka potvrdzuje aj znalecký posudok č. XX/XXXX z 21. októbra 2021 vypracovaný znalcom H. A. D., ktorý konštatoval, že H. G. st., trpí ťažkou demenciou Alzheimerovho typu. Znalec vylúčil tvrdenia účastníčky konania, ktoré opätovne namietala v odvolaní, že by obmedzovaná (jej matka) bola na tom lepšie v jej starostlivosti, len v určitých situáciách bola obmedzovaná pokojnejšia, avšak to mohla byť aj v prítomnosti navrhovateľa. Tiež konštatoval, že samotná osoba opatrovníka nemá vplyv na stav obmedzovanej, avšak je potrebné, aby zostala v prostredí, na ktoré je zvyknutá a vtedy môže mať svetlé momenty. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s navrhovateľom ako osobou opatrovníka pre svoju matku, nakoľko navrhovateľ dlhodobo poskytuje matke osobnú a riadnu starostlivosť, žijú v spoločnej domácnosti, zabezpečuje jej všetky nevyhnutné životné potreby, matka je na neho naviazaná a prejavuje skutočný záujem o ňu, chce jej aj naďalej poskytovať osobnú starostlivosť. Súd prvej inštancie otázke ustanovenia opatrovníka venoval dostatočnú pozornosť a pristúpil k ustanoveniu opatrovníka v súlade so záujmom osoby, ktorá bola obmedzená spôsobilosti na právne úkony. Pokiaľ odvolateľka namietala, že súd prvej inštancie nevykonal niektoré navrhované dôkazy, odvolací súd konštatuje, že povinnosťou súdu nie je vykonať všetky navrhované dôkazy, ale jeho povinnosťou je v dostatočnom rozsahu zistiť skutočný stav vecí, pričom vykonanými dôkazmi, a to vzhľadnutím obmedzovanej, znaleckým posudkom, výsluchom znalca, výsluchom procesného opatrovníka a oboznámením sa s jeho výsledkami miestneho šetrenia, v neposlednom rade svedeckými výpoveďami, bol skutkový stav zistený dostatočne. Odvolací súd záverom dodáva, že opatrovník je tak povinný riadne vykonávať práva a

povinnosti v rozsahu uvedenom v napadnutom rozhodnutí. Súd bude vykonávať dohľad nad výkonom týchto práv a povinností tak, že opatrovník má povinnosť podávať súdu správu o opatrovancovi a o hospodárení s majetkom opatrovanca.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie účastníčka H. G. ml., jeho prípustnosť odôvodnila § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Dovolateľka žiadala zrušiť rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a uplatnila si aj nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči navrhovateľovi. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP uplatnila na tom základe, že odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoj rozsudok a nevykonal dovolateľkou navrhnuté dôkazy súdom prvej inštancie. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu žiadnym spôsobom nevyplýva ako sa vysporiadal s tvrdeniami uvedenými v odvolaní, ako sa vysporiadal s predloženými dôkazmi a rovnako nevyplýva akým spôsobom posúdil namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov. Súd prvej inštancie nekriticky prevzal klamlivé tvrdenia navrhovateľa a tiež svedkov, ktorí neboli nezaujatí a mali záujem na tom, aby bol navrhovateľ ustanovený za hmotnoprávneho opatrovníka. Obidva súde nižšej inštancie nezohľadňovali pri svojom rozhodovaní námietky, ktoré vznášala dovolateľka voči navrhovateľovi a jeho starostlivosti o H. G. st. Podľa dovolateľky zásadným pochybením súdu prvej inštancie bolo, že nevykonal dovolateľkou navrhnuté dôkazy. Súd prvej inštancie podľa nej zamietol návrhy na vykonanie výsluchov svedkov, ktorí mali vyvrátiť tvrdenia navrhovateľa.

4. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sa k dovolaniu vyjadrila tak (vyjadrenie č. 1. XXX súdneho spisu), že sa vo vzťahu k ustanoveniu osoby hmotnoprávneho opatrovníka posudzovanej súd veľmi dôsledne zaoberal. Ustanovený opatrovník spĺňa všetky predpoklady pre výkon tejto funkcie. Dovoláním napadnuté rozhodnutie považuje za správne. Navrhovateľ sa k dovolaniu nevyjadril v stanovenej 10-dňovej lehote, preto dovolací súd na neskôr podané vyjadrenie neprihliadal (§ 436 ods. 3 druhá veta CSP) (vyjadrenie č. 1. 259 a nasl. súdneho spisu). Dovolateľka vo svojom vyjadrení z 9. augusta 2023 zotrvala na svojom dovolaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie účastníčky P. treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie je v danom prípade podané v konaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, ktoré sú upravené od 1. júla 2016 v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci o obmedzení spôsobilosti na právne úkony a ustanovení opatrovníka, prípustnosť dovolania dovolateľky bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia

inštančia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážení) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštanacie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštanacie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštanacie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštanacie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

13. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita odvolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

14. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť

vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

16.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

16.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že pokiaľ ide o vhodnosť ustanoveného opatrovníka obmedzenej odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoj rozsudok, žiadnym spôsobom sa s jej odvolacou argumentáciou nevysporiadal a tiež tým, že súd prvej inštancie nesprávne zamietol jej návrh na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov (sociálnych pracovníčok a taxikára) na preukázanie vhodnosti jej osoby za opatrovníka.

17.1. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

17.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho

odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu (účastníka konania) na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby (návrhu na začatie konania), ako aj špecifickými námietkami strany sporu (účastníka konania). Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu (účastníka konania) na jednej strane a povinností súdu na strane druhej sa strane sporu (účastníka konania), (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17.3. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany (účastníci) domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k právnemu posúdeniu sporu, a to najmä s akcentom na rozhodnutie o ustanovení opatrovníka v osobe navrhovateľa (viď bod 2.1 a 2.2 vyššie). Prijaté rozhodnutie primerane odôvodnil. Odvolací súd sa v bode 18. a nasl. odôvodnenia svojho rozhodnutia sa preukázateľným spôsobom vyporiadal s odvolacími námietkami dovolateľky keď uzavrel, že nebolo preukázané odvolateľkou namietané konanie navrhovateľa o tom, že by nezabezpečoval riadnu starostlivosť, nezaujímal sa o ňu a nadmerne užíval alkoholické nápoje. Zabezpečovanie riadnej starostlivosti mal za preukázané miestnym šetrením procesným opatrovníkom, poukázal aj na zabezpečenie starostlivosti o posudzovanú opatrovateľkou U. E., či závery znaleckého skúmania v znaleckom posudku č. XX/I.. znalca H. A. D.. Svedkovia, (ktorých vykonanie výsluchu navrhovala aj dovolateľka) potvrdili, že sa o opatrovanú riadne stará. Znalec vo svojom znaleckom posudku konštatoval, že u posudzovanej je potrebné, aby zostala v prostredí, na ktoré je zvyknutá. Navrhovateľ poskytuje matke dlhodobu osobnú a riadnu starostlivosť, matka je na neho naviazaná. Odvolací súd sa vyjadril aj k námietke dovolateľky, že nevykonal niektoré ňou navrhnuté dôkazy, keď skonštatoval, že vykonanými dôkazmi v tomto konaní bol skutkový stav zistený dostatočne, a že nie je povinnosťou súdu vykonať všetky navrhnuté dôkazy, ak bol skutkový stav zistený v dostatočnom rozsahu pre prijatie rozhodnutia. Odvolací súd poznamenal, že súd prvej inštancie bude vykonávať dohľad nad výkonom práva a povinností opatrovníka vo vzťahu k posudzovanej. Správnosťou právneho posúdenia veci sa dovolací súd nemal možnosť zaoberať pri uplatnenom dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP. Napokon nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dôvod na konštatovanie nedostatočného odôvodnenia ako prvku nesprávneho procesného postupu, ktorým by sporovej strane bolo znemožnené uskutočňovať jej procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP (napr. III. ÚS 612/2022).

18. Ďalej dovolateľka namietala, že súd prvej inštancie zamietol jej návrhy na vykonanie výsluchu svedkov (sociálnych pracovníčok a taxikára) a odvolací súd sa vo vzťahu k tomuto postupu a nesprávne rozhodnutiu o zamietnutí návrhov na doplnenie dokazovania iba veľmi stroho vysporiadal.

18.1. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľky uvádza, že dokazovaním je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/212/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011). Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť dokonca až k vydaniu nesprávneho

rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu vid' R 37/1993 a rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/219/2013, 3Cdo/888/2015, 4Cdo/34/2011, 5Cdo/149/2010, 6Cdo/134/2010, 6Cdo/60/2012, 7Cdo/86/2012 a 7Cdo/36/2011).

18.2. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonaní všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávnom vyhodnotení niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06). Konajúce súdy dostatočným spôsobom zdôvodnili nevykonanie navrhnutých dôkazov dovolateľkou ohľadom ustanovenia opatrovníka výsluchom svedkov. Súd prvej inštancie zamietnutie návrhu na vykonanie dôkazov odôvodnil nadbytočnosťou, považujúc doteraz vykonané dôkazy za postačujúce pre rozhodnutie. S čím sa odvolací súd stotožnil, keď zdôraznil, že povinnosťou súdu nie je vykonať všetky navrhnuté dôkazy, ale povinnosťou je zistiť skutočný stav vecí postačujúci pre rozhodnutie, čo v danom prípade bolo splnené. Uvedené zdôvodnenie o zamietnutí návrh na vykonanie dokazovania považoval dovolací súd vzhľadom na okolnosti prípadu za riadne odôvodnené a zrozumiteľné. Správnosťou právnych záverov odvolacieho súdu sa dovolací súd pri uplatnenom dovolacom dôvode (§ 420 písm. f) CSP) nemal možnosť zaoberať. Dovolací súd je toho názoru, že k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP nedošlo.

18.3. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (vid' R 42/1993, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/85/2010, 1Cdo/18/2011, 3Cdo/268/2012, 4Cdo/314/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/104/2010, 7Cdo/248/2012).

18.4. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani v zmysle novšej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (vid' rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 2Cdo/319/2021).

19. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľky, v ktorom namietala vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

20. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 52 CMP.

21. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.